

Τέχνη, θεσμοί και εμείς ως πολιτικά υποκείμενα

Μέσα από την ενασχόλησή μας με την τέχνη και πιο ειδικά με τις εκπαιδευτικές διαδικασίες που λαμβάνουν χώρα στην ΑΣΚΤ, αναπόφευκτα σκοντάψαμε σε κάποιες δυσκολίες που μας ώθησαν να αναλογιστούμε πώς λειτουργεί ο χώρος της τέχνης γενικά, και ειδικά βάσει της φοιτητικής μας ιδιότητας, πώς λειτουργεί ένα κρατικό πανεπιστήμιο Τέχνης.

ΟΙ ΠΑΤΡΟΝΕΣ ΤΗΣ ΑΣΚΤ

Η ΑΣΚΤ, όπως και οποιοδήποτε πανεπιστημιακό ίδρυμα, ως κρατικός θεσμός έχει ως στόχο την αφομοίωση των πτυχιούχων της από την αγορά της τέχνης. Μια τακτική που ακολουθείται προς αυτή την κατεύθυνση από το πανεπιστήμιο είναι η εξαναγκαστική ή μη, συνεργασία των φοιτητών με ιδιωτικούς φορείς, ιδρύματα (π.χ. ίδρυμα Ωνάση, Κακογιάννη, Νιάρχος) και επιχειρήσεις (π.χ. Jumbo, Ρομάντζο, ΔΕΗ, Bios) υποσχόμενη την προώθηση τους στον χώρο της τέχνης. Όταν η καλλιτεχνική δημιουργία συγχέεται τόσο άμεσα με την οικονομία, προκαλείται εκ των πραγμάτων ένα ανταγωνιστικό κλίμα το οποίο ισοπεδώνει την οποιαδήποτε προσπάθεια συντροφικότητας, αλληλεγγύης και συνεργατικότητας μεταξύ των φοιτητών, ενώ προτεραιοποιεί ξεκάθαρα την εμπορευματοποίησή τους και την προώθησή τους στην αγορά. Με αυτόν τον τρόπο τα φοιτητά καθίστανται ανήμπορα να ανταποκριθούν στις άπιαστες προσδοκίες της αγοράς της τέχνης, φτάνοντας σε έναν ατέρμονο βρόχο. Το αποτέλεσμα είναι να αποστραγγίζεται η οποιαδήποτε διάθεση για δημιουργία και συλλογικοποίηση αφού πλέον τα φοιτητά έχουν μετατραπεί σε μηχανές παραγωγής για να θρέψουν το αχόρταγο καλλιτεχνικό εμπόριο.

ΙΔΙΩΤΙΚΟΠΟΙΗΣΗ ΤΗΣ ΑΣΚΤ

Η ίδια η σχολή βασίζει την λειτουργία της σε χορηγίες και χρηματοδοτήσεις που δέχεται από επιχειρήσεις και ιδιωτικούς φορείς. Ο λόγος δεν είναι μόνο η χαμηλή χρηματοδότηση από το κράτος, αλλά και η εγκαθίδρυση σχέσεων μεταξύ των συμβαλλομένων μερών της εκάστοτε συμφωνίας (εξασφάλιση εκθέσεων-προσωπικών διαφημίσεων καλλιτεχνών-καθηγητών) εντός του ακαδημαϊκού πλαισίου. Ένα παράδειγμα αποτελεί η βιβλιοθήκη της σχολής η οποία είναι χορηγία του ιδρύματος Σταύρος Νιάρχος και οι επινοικιάσεις χώρων για γυρίσματα διαφημίσεων, ταινιών, βίντεο-κλίπ κ.α. Επίσης όταν η χρηματοδότηση ενός ιδρύματος έρχεται από το ιδιωτικό κεφάλαιο, αναπόφευκτα ο κεφαλαιούχος αποκτά και μια θέση κύρους που είτε επηρεάζει είτε καθορίζει αποφάσεις σχετικά με τη λειτουργία, το εκπαιδευτικό πρόγραμμα, τους διδάσκοντες της σχολής κτλ. Κραυγαλέα αντίθεση με τη χρήση χώρων της σχολής κατόπιν οικονομικής δοσοληψίας είναι η δυνατότητα χρήσης των ίδιων χώρων από τα ίδια τα φοιτητά. Παράδειγμα η αίθουσα Κεσσανλή, η οποία παρ'όλο που ανήκει στην σχολή σπάνια παραχωρείται στα φοιτητά. Έτσι, συχνά δίδεται σε ιδιώτες και επιχειρήσεις, στεγάζοντας εκθέσεις, διαγωνισμούς και μπουρζουά εκδηλώσεις.

"ΚΑΚΕΣ" ΤΕΧΝΕΣ

Στο ίδιο πνεύμα, η σχολή προτεραιοποιεί συγκεκριμένες μορφές τέχνης και υπονομεύει άλλες, δημιουργώντας ένα δίπολο μεταξύ των "καλών" και των υπολοίπων, "εφαρμοσμένων" τεχνών, (όπως εικονογράφηση, γραφιστικά, tattoo, κοσμηματοποιία κλπ.) οι οποίες αντιμετωπίζονται ως κατώτερες και απαξιώνονται. Για τις δεύτερες θεωρείται πως δεν υπάρχει χώρος μέσα σε ένα πανεπιστήμιο καλών τεχνών και μπορούν μονάχα να αποκτήσουν κύρος μέσω της θεωρητικής τους πλαισίωσης και της συμμόρφωσής τους με την αγορά. Μία αγορά η οποία κάθε άλλο παρά προσβάσιμη είναι και λειτουργεί κεκλεισμένων των θυρών σε εκθέσεις και δημοπρασίες, απευθυνόμενη σε μία πολιτισμική και

οικονομική ελίτ. Με αυτόν τον τρόπο, η σχολή προάγει ένα διαχρονικό μοντέλο λειτουργίας της τέχνης, το οποίο μοναδικό στόχο έχει την εξυπηρέτηση των συμφερόντων της κυρίαρχης τάξης. Στη σύγχρονη εποχή αυτό μπορεί να μεταφραστεί σε ξέπλυμα των χρημάτων μεγαλοαστών και την προβολή τους ως φορείς πολιτισμού.

ΜΑΤΣΑ ΛΑΤΤΕ ΚΑΙ ΞΕΠΛΥΜΑΤΑ

Όταν μια επιχείρηση επιλέγει να προωθή ένα προφίλ που φαίνεται να στηρίζει ευάλωτες κοινωνικές ομάδες ή να παρουσιάζεται ως προστάτης πολιτισμικών αγαθών χωρίς εμπράκτως να προστατεύει αυτές τις ομάδες, με απώτερο σκοπό αποκλειστικά τη διαφήμισή της και την αποκόμιση κερδών, τότε μιλάμε για washing. Είναι γεγονός πως διάφοροι χώροι και θεσμοί τέχνης, όπως το ΕΜΣΤ, το ίδρυμα Σταύρος Νιάρχος, το ίδρυμα Ωνάση κ.α. εκθέτουν στο κοινό έργα με τη μάσκα της ευαισθητοποίησης σε ζητήματα όπως η κλιματική αλλαγή, ο πόλεμος, η εκμετάλλευση των ζώων (Why look at animals), η έμφυλη βία και διακρίσεις (What if women ruled the world), η ταξική ανισότητα και η μετανάστευση. Την ίδια λογική ακολουθούν και μικρότερες επιχειρήσεις "queer and dog friendly" της χιπστεροκουλτούρας, οι οποίες σταδιακά πολλαπλασιάζονται και γεμίζουν το σύγχρονο αστικό τοπίο με Art and wine, μαθήματα κεραμικής, κουλ στίκερς και μάτσα λάττε. Στην πράξη, βέβαια, κανένα από τα παραπάνω δεν είναι έμπρακτα αλληλέγγυο προς καμία καταπιεσμένη συστημικά μειονότητα, καθώς αυτοσκοπός όλων τους είναι το κέρδος στη νεοφιλελεύθερη αγορά. Ένα από τα αποτελέσματα που στην πράξη επιτυγχάνουν τέτοια εγχειρήματα, με σημαντική συμβολή των καλλιτεχνών, είναι ο εξευγενισμός περιοχών που πριν ήταν στο περιθώριο με άνοδο ενοικίων, γενικότερου κόστους ζωής και εκτοπισμό των χαμηλότερων οικονομικά τάξεων βλ. Μεταξουργείο, Κυψέλη, Εξάρχεια κ.α. Επιπρόσθετα, θεωρώντας ότι η κάθε καταπίεση σε οποιαδήποτε περιθωριοποιημένη ομάδα προέρχεται από την εξουσία, ένα έργο που εκτίθεται στο πλαίσιο κάποιου θεσμού δεν μπορεί εκ των πραγμάτων ποτέ να έχει αντίκτυπο ενάντια στην εκάστοτε εξουσία. Η φαινομενικά "πολιτικοποιημένη" τέχνη που εκτίθεται σε όλους αυτούς τους χώρους, λοιπόν, δεν είναι τίποτα άλλο παρά ένα εργαλείο του συστήματος για να μεταμφιέζεται σε ένα ανεπτυγμένο - κατά τα Δυτικά πρότυπα -, εναλλακτικό, και φιλικό προς όλες τις μειονότητες περιβάλλον για τον σύγχρονο πολίτη του κόσμου.

ΤΑΞΙΚΟΙ ΦΡΑΓΜΟΙ ΚΑΙ "ΔΗΜΟΣΙΑ" ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ

Σε ό,τι αφορά την εισαγωγή μας στην ΑΣΚΤ, όσο και στη φοίτησή μας σε αυτήν, ερχόμαστε αντιμέτωπα με ταξικούς αποκλεισμούς. Το καταλαβαίνουμε νωρίς, από την κατάργηση εικαστικών μαθημάτων στα λύκεια σε μια χώρα που υποτίθεται ότι είναι το λίκνο του πολιτισμού της Ευρώπης. Εκτός του ότι η εξόφθαλμη σύνδεση όλης της εκπαίδευσης με την αγορά προάγει την εκμάθηση των απαραίτητων γι' αυτήν γνωστικών αντικειμένων, οποιοδήποτε μάθημα αξιολογείται ως μη επικερδές, αποκλείεται από το πρόγραμμα του Υπουργείου Παιδείας. Ως αποτέλεσμα προκύπτει ο περιορισμός ποικίλων ερεθισμάτων στα μαθητά (εικαστικά, μουσική, παραστατικές τέχνες, λατινικά, κοινωνιολογία) και άρα η έλλειψη ολόπλευρης ανάπτυξης της προσωπικότητας των υποκειμένων, τα οποία εναρμονίζονται απόλυτα με τα ζητούμενα του συστήματος. Το σύστημα, έτσι κι αλλιώς, δε θα έδινε ποτέ τις βάσεις για την αμφισβήτησή του και συνεπώς ακόμα και η προσθήκη αυτών των μαθημάτων θα γινόταν με θεσμικά διαμορφωμένο τρόπο. Όμως η επαφή με πολλαπλά ερεθίσματα εκ των οποίων και η τέχνη δίνει σίγουρα την ώθηση προς την αμφισβήτηση του συστήματος. Για όποιο άτομο θέλει να έχει μία ευκαιρία εισαγωγής σε μία σχολή καλών τεχνών, η προετοιμασία του που είναι απόλυτα αναγκαία μπορεί να λάβει χώρα μόνο σε ιδιωτικά φροντιστήρια. Τα φροντιστήρια αυτά υπάρχουν κυρίως σε αστικά κέντρα με πολύ υψηλά δίδακτρα και προφανώς χωρίς παροχή υλικών, μια επιπρόσθετη οικονομική επιβάρυνση για τα υποψήφια σπουδαστά. Η δημόσια δωρεάν παιδεία εκ των πραγμάτων δεν είναι δωρεάν, εφόσον για να συνεχίσουμε να μαθητεύουμε/σπουδάζουμε καταβάλλουμε συνεχή και

δυσβάσταχτο αγώνα για να καλύψουμε τα συνοδά έξοδα. Μέσα στη δική μας υποστελεχωμένη σχολή, με απλήρωτους διδάσκοντες, με εργαστήρια που είτε κλείνουν είτε συγχωνεύονται με άλλα, με τους τοίχους και τα ταβάνια να καταρρέουν, δεν παρέχονται στα φοιτητά ούτε τα βασικότερα υλικά/μέσα ενώ ταυτόχρονα πολύ συχνά απαιτούνται από εκείνα υλικά/μέσα πολυτελείας για το εκάστοτε πρότζεκτ που ο εκάστοτε απολιτικός καθηγητής έβγαλε απ' το κεφάλι του.

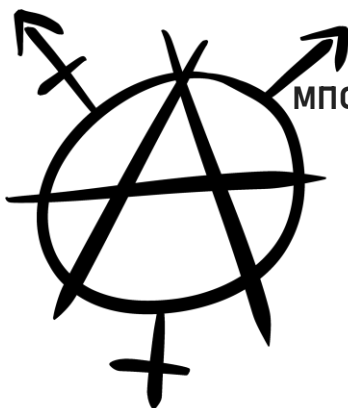
ΤΕΧΝΗΤΗ ΝΟΗΜΟΣΥΝΗ

Μέσα σε αυτή την απόλυτη εργαλειοποίηση της τέχνης στον βωμό του κέρδους, βρισκόμαστε αντιμέτωπα και με τον κολοσσό διαφθοράς και απαξίωσης, τις εταιρίες AI (artificial intelligence). Πιο συγκεκριμένα, το generative AI αντλεί διαδικτυακό υλικό καλλιτεχνών παγκοσμίως και ξερνάει ένα συνοθύλευμα που δεν αναγνωρίζει κανένα από τα άτομα των οποίων ξεδιάντροπα παραβίασε τα προσωπικά τους δεδομένα και τις δημιουργίες τους. Ως εκ τούτου, το σύγχρονο θεσμικό μοντέλο τέχνης, που συνυφαίνεται άρρηκτα με τη γρήγορη παραγωγή φетиχοποιώντας την "καινοτομία", προωθεί έργα εξ ολοκλήρου παραγόμενα από τεχνητή νοημοσύνη. Ακολουθώντας το ίδιο πρότυπο, καθηγητές σε σχολές όπως την ΑΣΚΤ κατευθύνουν τα φοιτητά στην χρήση του για την μελέτη τους και τη δημιουργική τους διαδικασία, με σκοπό την προώθηση τους στην αγορά της τέχνης. Σε αυτή τη συνθήκη υποβόσκει το συμφέρον των εταιριών, που για την αυτοσυντήρηση τους κατασκευάζουν υποκείμενα και συνειδήσεις σύμφωνα με τις απαιτήσεις του συστήματος, διαιωνίζοντάς το· για να μην αναφέρουμε το περιβαλλοντικό αντίκτυπο, την εργαλειοποίηση δεδομένων, την παρακολούθηση από τα πάνω, τη βιομηχανία πολέμου, τα deepfakes κ.α..

ΚΡΑΤΟΣ, ΚΕΦΑΛΑΙΟ vs ΑΥΤΟΟΡΓΑΝΩΜΕΝΗ ΤΕΧΝΗ

Αμφισβητώντας το γεγονός ότι η τέχνη πραγματώνεται μόνο εντός του θεσμού, προτάσσουμε την αυτοοργάνωση ως μέσο, για να δημιουργούμε και να επικοινωνούμε σε ένα περιβάλλον συλλογικής φροντίδας. Η αυτοοργανωμένη τέχνη αποτελεί μια εθελούσια μορφή εργασίας η οποία έρχεται σε αντίθεση με την τέχνη που εργαλειοποιείται από τα πάνω και έχει ως βάση την ιδιοτέλεια και την συσσώρευση κεφαλαίου. Η τέχνη όπως και η περίθαλψη, η μόρφωση κ.α. συνιστούν απαραίτητα αγαθά και θα έπρεπε να αποτελούν ανοιχτές διαδικασίες συνδιαμόρφωσης. Σε αυτό το πλαίσιο, βέβαια, η σχολή αρέσκεται να παρουσιάζεται ως αριστερόστροφη με κοινωνικές ανησυχίες ενώ σε δεύτερο επίπεδο καλλιεργεί μια νον πολιτικά θέση, αποστασιοποιημένη εντελώς απ' την ελληνική και παγκόσμια πραγματικότητα. Συνοψίζοντας, διασχίζοντας αυτό το ναρκοπέδιο θεσμών, κράτους, κεφαλαίου και γενικότερα εξουσίας, θεωρούμε πως είναι αναγκαίο να γίνει μια ανοιχτή συζήτηση για την ενασχόλησή μας με την τέχνη, τους θεσμούς, και την σχέση μας με αυτά ως πολιτικοποιημένες ατομικότητες.

ΣΑΣ ΚΑΛΟΥΜΕ ΣΕ ΑΝΟΙΧΤΗ ΣΥΖΗΤΗΣΗ ΤΗΝ ΠΕΜΠΤΗ 7 ΜΑΪΟΥ ΣΤΙΣ 15.00 ΣΤΟΝ ΚΗΠΟ ΤΗΣ ΑΣΚΤ

**ΤΕΧΝΗ ΜΕ ΣΥΝΕΙΔΗΣΗ ΑΡΝΗΣΗ ΚΑΙ ΒΙΑ
ΜΠΟΥΡΛΩΤΟ ΣΤΑ ΥΠΟΥΡΓΕΙΑ, ΕΛΕΥΘΕΡΗ ΠΑΙΔΕΙΑ**

**ΟΥΤΕ ΦΑΣΙΣΜΟΣ, ΟΥΤΕ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΚΑΤΩ Ο ΚΡΑΤΙΣΜΟΣ, ΖΗΤΩ Η ΑΝΑΡΧΙΑ**

Αναρχικά Φοιτητά ΑΣΚΤ
anarxikafoititaaskt@espiv.net